

zaradi mest. Če pa je celjsko nemštvo na tako slabih nogah, da se boji, da ga že slovenska gimnazija uniči, potem pač tudi več faktor ni, na katerega bi bilo vredno se ozirati, potem se to umetno nemštvo tudi ne bode dalo ohraniti. Gimnazijo v Ljutomeru bi le zaradi tega privoščili Slovencem, ker mislijo, da ne bi vspevala, kakor so se o svojem času iz jednakega namena bile poprej osnovala slovenske paralelke v Mariboru nego v Celji, ki so se pa naposled le nepričakovano dobro obnesle.

Štajarski Nemci že prete, da izstopijo iz koalicije, ako se osnuje slovenska gimnazija oziroma paralelke v Celji. To strašenje je pa precej smešno. Razen veleposestnikov že tako sedaj ni noben štajarski Nemeč, izimši konservativcev, v koaliciji. Nemški nacijonalci pa vlade ne bodo podpirali, naj se že gimnazija osnuje v Celji, ali pa ne. Nemški nacijonalci tudi niso sploh za to, da bi se Slovencem kaj dovolilo. Njih glasilo „Deutsche Zeitung“ pravi, da se južnoštajarskim Slovencem sploh ne sme ničesa dovoliti in kar zapoveduje levici in pa levičarskima ministroma, da se morajo po tem ravnati. Na nemške nacijonalce se vlada sploh ne bode mogla ozirati, ako hoče sploh koalicijo ohraniti, štajarski veleposestniki pa zaradi celjske gimnazije še ne pojdejo v opozicijo. Za veleposestnike ni merodajno jedino narodno vprašanje, temveč imajo še drugih tehtnejših pomislikov, da ne pojdejo v opozicijo. Za to pa naši slovenski poslanci ne smejo odjenjati od zahteve, da se slovenska gimnazija osnuje v Celji. To bode za nas silno važen korak, ker bode nekoliko pripomogel, da si tudi pridobimo poprej celjsko mesto samo v svoje roke. Ko se to zgodi, potem je odstranjena nemška nevarnost za Spodnji Štajer.

Politični pregled.

Moravski katoliški shod se je mej drugim izrekel, da se naj poskrbi zadostno število srednjih šol s češkim jezikom in da naj se osnuje češko vseučilišče za Moravsko in pa na tehniko v Brnu vpelje popolna jednakopravnost. Omeniti je tudi, da se je shod izrekel, da naj bi zakoni določili, da naj se otroci v otroških vrtcih razdele po narodnostih. Sploh je še shod kazal precej narodno lice. Nekaterim sklicevateljem pa pač ni bilo prav po volji, da je shod zavzel stališče nekako proti koaliciji in se izrekel celo proti zlati veljavi.

Ogerski ministerski predsednik, trgovski in hrvaški minister odšli so na razstavo v Levov. Poprej je ministerski predsednik že poročal v Nagibanji svojim volilcem in posebno hotel svet prepričati, da se na Ogerskem ne zatirajo nemadarske narodnosti. — V Levovu so ogerske ministre kaj naudušeno vsprejeli. Mi pač ne odobravamo, da se Poljaki naudušujejo za Madjare, nasprotnike Slovanov. Pa kaj se hoče, vsaj so ob svojem času tudi v Pragi bili vsi naudušeni za madjarske goste.

Azija. — Vojska mej Kitajsko in Japonsko je oficijelno razglašena. Kitajski cesar v posebnem razglasu izjavlja, da sprejme vojsko, katero mu je Japonska usilila in pozivlje svoj narod, da pokonča kužne Japonce. Po došlih poročilih premagali so pri nekem spopadu na morji Japonci Kitajce, na suhem pa so precej na to podlegli Japonci in se morali umakniti. Bilo je že tudi več drugih manjših pretefov. Tuji trgovci kličejo svoja poslanstva za varnost na pomoč. Rusija in An-

glija, sta si brezvspešno prizadevali zaprečiti vojsko. Po nekaterih poročilih ostale bodo velevlasti nevtralne napram celemu konfliktu, z druge strani se pa zopet čuje, da Rusija ne bode dovolila, da bi Koreja prišla ob samostojnost in bi se je polastila ali Japonska ali pa Kitajska. Angleški list „Standard“ priporoča, da Rusija in Anglija skupno pozovete Kitajce in Japonce, naj umaknejo čete s Koreje. Vprašanje o bodočem vladanju Koreje naj se predloži mejnarodni konferenci.

Bolgarija. — Dunajska „Neue Freie Presse“ ve v nekem dopisu iz Bolgarske povedati, da se živahno agituje za bodoče volitve, če tudi se še prav ne ve, kdaj bo razpuščeno sobranje. Ob tej priliki opozarja dunajski list princa Ferdinanda na pogubo, ki mu preti, če dobi rusofilski stranka večino v sobranju. Te program, pravi židovski list, je poznat: odposlanje deputacije sobranja v Petrograd, pomiloščenje vseh emigrantov, volitev novega kneza, o kateri se gotovo ve, da ne izpade ugodno za kneza Ferdinanda. Treba je torej podpirati živelj, ki je nasproten tem rusofilskim težnjam. Dalje ta liberalni dunajski list popolnoma pozabi na slavospeve, katere je pel Stambulovu in pravi, da bo vlada že vedela tega za časa volitev neškodljivega storiti. Proti Stambulovu je zapričetih več tožeb, ki ga morejo za dlje časa potisniti v ječo. — Tako „N. Fr. P.“ o bolgarskih razmerah. Pred rusofili svari kneza, ob ednem pa poudarja, da bo vlada vedela Stambulova neškodljivega storiti za časa volitev. Če se pomisli, da je in je bil Stambulov velik nasprotnik rusofilstva, bi bilo pač naravno, da bi list svetoval knezu, da naj se proti rusofilstvu brani i še nadalje s pomočjo Stambulova. Tega dunajski list ne stori, iz česar se da sklepati, da tudi njemu ne bi bilo več všeč, če pride še Stambulov na krmilo. To je očitno slabo spričevalo za Stambulova, katerega je ravno „N. F. P.“ svojedobno hvalila kot ženjalnega državnika.

Grško. — Grška vlada je uprizorila goljufiv bankerot, ki naj bi oškodoval osobito inozemce. Stroški za grško vojsko in mornarico ne dosegajo več dohodkov. Da bi grška vlada temu odpomogla, je naredila bankerot in sklenila odtegniti tujim upnikom kar 70 % pristojnih jim obrestij. Z ozirom na to, da teh odstotkov vlada ni odtegnila tudi domačim upnikom, se mora bankerot imenovati goljufiv. Angleška, Francoska in Nemčija so proti temu energično protestovale, toda brez uspeha. Da bodo vedele napominane velevlasti v zadevi ostreje postopati proti Grški, je ob sebi umevno. Nemška vlada je grškemu ministerskemu predsedniku že sporočila, da bo zahteve nemških upnikov grške države, ako se tem zahtevam ne ugoti, podprla s tem, da odpravi nemško poslaništvo na Grškem in suspendira nemško-trgovinsko pogodbo.

Obrtnija.

Obrtni strokovni šoli v Ljubljani

sta končali svoje šolsko leto dne 31. julija. Iz izdanega letnega poročila vidimo, da so letos zavod obiskale razne visoke osebe, tako grofinja Meran, bar. Schwegel, dvorni svetnik v trgovinskem ministerstvu dr. Jurij vitez Thaa, prof. Šuklje, ravnatelj štajarskega obrtnega muzeja prof. K. Lacher, učiteljica risanja obrtnih šol v Moskvi Katarina pl. Stepanov. Strokovni učitelj za obdelovanje lesa na Ogerskem Julij Edes je po nalogu ogerske vlade obiskal to šolo, da se seznanj, po kakšni metodi se na njej poučuje.

Razmerje med šolo in ljubljanskimi ter obrtniki na deželi se razvija normalno dalje. Tudi letos je zajemalo

izdatno število obrtnikov iz virov in sil, katere imata zavoda na razpolaganje. Razni člani učiteljskega zbora so imeli lepo število prilik, dajati nasvete, posojati risbe in predloge, izdelovati načrte in detajle po naročilu tukajšnjih in zunanjih tvrdk in naročnikov ter nadzirati dela, ki so bila izročena raznim mojstrom na podlagi tu napravljenih načrtov. Tako se je tudi v minolem šolskem letu razširil krog onih prijateljev, ki se zanimajo za delovanje šol in ki blagohotno podpirajo težnje učiteljskega zbora.

Poučevalo je v vsem 15 učnih močij, ravnatelj, šest strokovnih učiteljev, 2 pomožna veroučitelja, kaplana pri sv. Jakoba, 2 delovodji, 3 strokovne učiteljice in 1 učitelj risanja.

Za ustanovitve šol so različni lokalni faktorji kar najradodarnije obljubili in odmenili doneskov za podporo ubožnih učencev in učenk. Slavni deželni odbor in slavna kranjska trgovinska in obrtna zbornica določujeta v ta namen leto za letom izdatne vsote, slavna mestna občina ljubljanska je ustanovila za obe strokovni šoli pet „Franc Josipovih ustanov“ po 50 gld. na leto, in slav. kranjska hranilnica je v svoji veliki skupščini dne 22. maja 1890. leta napravila za oba zavoda 16 ustanov po 50 gld. na leto, ki se v spomin poroke presvetle gospe nadvojvodinje Marije Valerije za vse čase imenujejo „Marije Valerije ustanove.“

Ustanov je minolo šolsko leto izplačal deželni odbor 990 gld., trgovska in obrtniška zbornica 710 gld., ljubljansko mesto 250 gld. in kranjska hranilnica 800 gld., vkup 2750 gld.

Število stipendistov je bilo na obeh zavodih 61. Ustanove so znašale od 20 do 70 gld. na leto; povprečno je dobil jeden stipendist 49.21 gld. in jedna stipendistinja 41.42 gold. Ustanove so podeljene učencem in učenkam za vso učno dobo.

Poleg teh zneskov je dovolilo visoko c. kr. naučno ministerstvo v minulem šolskem letu 100 gld. podpore za učence strokovne šole za lesno industrijo, 50 gld. pa za učenke strokovne šole za umetno vezenje. Ti vsoti je ravnateljstvo porabilo za hipne podpore pridnim in vrednim frekventantom.

Navzlic tem izdatnim pomočkom so mnogi učenci in učenke zaradi slabega gmotnega razmerja le iz težka ustrezali svoji nalogi. Učenci prihajajo malone brez izjem iz najubožnejših slojev prebivalstva, tako da roditelji po navadi nikakor ne morejo podpirati svojega otroka. Oziraje se na te okolnosti, sklenil je strokovno-šolski odbor oživotvoriti podporno društvo, čegar naloga bi bila, podpirati ubožne, npravne in vredne učence in učenke, kupujé jim šolske potrebščine, odkazujé jim prosto hrano in podpiraje jih v bolezni. Dotični načrt pravil je odobrila deželna vlada dné 2. julija 1892. l., št. 7149; občni zbor pa je nato dne 19. dec. 1892. l. izvolil prvi odbor. To društvo je imelo lani 378 gold. 87 kr. dohodkov in 228 gld. 53 kr. stroškov. (Dalje sledi.)

Obrtniške raznoterosti.

Bolniško zavarovanje. Neka okrajna bolniška blagajnica se je branila izplačati trem delavcem bolnišćino, ker jih gospodar pri blagajnici ni bil naznanil. Blagajnica se je sklicevala, da ima sicer pravico zapale doneske od gospodarja iztirjati, ali jej ta pravica nič ne pomaga, ker gospodar nič nima. Ministerstvo notranjih stvari je pa odločilo, da mora blagajnica plačevati bolnišćino. Da mojster sedaj plačevati ne more zaostalih doneskov, to ne pride v poštev, kajti delavci ne smejo biti prikrajšani v pravicah zaradi malomarnosti kake tretje osebe.

Črtice o kmetijski kemiji.

V o d a.

(Dalje.)

Ako se zrak v zgornjih plasteh hitro shladi, da se vodna para zgosti v kaplje, začne iti dež. Čim bolj vlažen je zrak, tem večje deževne kaplje padajo na zemljo. Po letu so včasih debele kakor grah, dočim so po zimi včasih silno drobne, drobnejše nego proso. Po vsem svetu pa ne gre jednako dež. V Angliji, zapadni Franciji, Norvegiji in Nizozemskem imajo največ dežja jeseni. V Nemčiji, sploh v srednji Evropi pa imajo največ dežja po leti. Kraji blizu morja imajo več dežja, nego oddaljeni od morja. Ravno tako je več dežja v gorah nego v ravninah.

V Evropi je tem več deževnih dnij, čim bolj gremo proti severju. Število deževnih dnij pa nikakor še ni odločilno za to, koliko dežja pade v kakem kraju. V južnih krajih sicer manjkrat gre, ali tedaj dosti močneje nego v severnih.

Pospešuje pa deževje tudi gozd. Že davno so ljudje prepričani, da so bolj mokri gozdnati kraji, nego goli, če tudi ni bilo o tem nobenih zanesljivih opazovanj. Gozdni zrak je bolj vlažen, nego zrak po golih planjavah, pa tudi bolj hladen. Dež, ki pade v gozdu, precej ne odteče. Četrtno ga obvisi na listih, in zopet shlapi, pa tudi gozdna tla ne spuščajo dalje tako hitro vode. Ostajajo dolgo vlažna, ter dajejo od sebe paro. Drevesa pa imajo tudi nekako zmožnost zgoščevati paro v zraku. Posebno v gorkih krajih se dobe drevesa, od katerih kar kaplje, dasi sicer ni deževalo.

Skušnje so natančno pokazale, da v gozdnatih krajih večkrat dežuje. To je opazoval Studnička na Češkem, drugi učenjaki so pa to opazovali v drugih deželah ali celo v drugih delih sveta. Otok sv. Helena so pogozdili, in od tega časa pade ondu dvakrat toliko dežja, kakor ga je poprej. Mnogo dokazov je, da se je pomanjšalo deževje v kakem kraju, ako so se posekali gozdi. Na otoku Madeira je bil v petnajstem stoletju velik požar uničil gozd in hitro se je opazilo, da je manj deževalo. Na otocih Santa Cruz in St. Thomas je tako jel pojemati dež, odkar so posekali velike gozde, da kmalu postane cela puščava.

rajo prav pridno vojake. Japonci skušajo Kitajce prehiteti, jih napasti in jih poraziti še predno se bodo zamogli ti v zadostnem številu zbrati. Ruska vlada je odposlala osem vojnih ladij v Korejo. Zapovednik je dobil instrukcije v zapečatenem zavitku in je sme še le na cilju pogledati. Zapovednik ruske posadke v vzhodni Sibiriji je dobil nalog poskrbeti, da je vojska za vsak slučaj pripravljena. Rusija hoče ostati nevtralna, če bi pa kdo hotel premeniti državno-pravni položaj Korejske. hoče varovati ruske interese z vso odločnostjo. Francija je vladi naznanila, da hoče z njo solidarno postopati. Ker potem takem Rusija na noben način ne bo dovolila, da bi si Japonka ali Kitajka, potem naj bode katera hoče zmagovalka, Korejo na ta ali na oni način izkoriščala, oziroma za svojo smatrala. ne more biti vojska mej Japonci in Kitajci nobenemu teh v prid in le prigodi se lahko, da bo od vsega tega imela Rusija dobiček.

Obrtnija.

Obrtni strokovni šoli v Ljubljani.

(Dalje.)

Visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje je z ukazom z dne 3. maja 1894., št. 1649 ukrenilo, da se s šolskim letom 1894/95. otvori na strokovni šoli za obdelovanje lesa poseben oddelek za figuralno podobarstvo. V njem naj se goji kolikor moč cerkveno figuralno rezbarstvo. Ob enem je bil učiteljem na tem novem oddelku imenovan akademiški kipar Alojzij Gangl, ki je do sedaj imel svoj atelje na Dunaji.

Z ukazom z dne 18. maja 1894., števil. 29.350, je imenovano ministerstvo nadalje aktiviralo na šoli nov oddelek za pletenje košaric, ki se otvori 1. oktobra 1894. Z istim ukazom je ravnateljstvu naročilo, da stavi primerne nasvete o napravi vzornega vrbnega nasada v obližji glavnega mesta.

Z navedenima ukazoma se je področje šole jako razširilo, s tem pa se je izpolnila že dolgoletna želja odločilnih faktorjev v deželi. Gojenje cerkvene figuralne plastike bode dobro došlo novovzbujenemu zanimanju za povzdigo krščanske umetnosti in bode izvestno dobrodejno vplivalo na ukus, na naročila in produkcijo.

Oddelek za pletenje košaric in za vrbarstvo pa ima nalogo, da požlvi to zelo zanemarjeno stroko lesne industrije in jo po možnosti varuje tuje konkurence, ob enem pa naj širi racionalno vrbarstvo po onih mnogobrojnih krajih dežele, ki imajo za ta namen ugodni svet.

Na že obstoječih oddelkih se nista učni red in učni načrt v minulem šolskem letu v ničemer izpremenila.

Potovalni učitelj za strugarstvo Friderik Braun se je po naročilu visokega naučnega ministerstva mudil na zavodu od dne 18. do 30. septembra 1893. in od dne 22. novembra do dne 20. decembra 1893. Kazal je izdelovanje kratkih pip iz neizgorljivega Bruyère-lesa ter poučeval kovinsko tiskanje, struženje kostij in montiranje palic.

Učenci III. in IV. letnika so tudi letos redno dobivali naloge v komponiranji raznoterih predmetov, tičočih se njih stroke. Dale so se nastopne domače naloge:

a) Strugarji so narisali: Kadilno mizo, razne končnice na drogeh za bandera in zastave, stol naslanjač iz struženih delov, razne krožnike v prirodni velikosti, stebre, noge, balustrel vaze, gumbe in druge za opravo otroške in jedne spalne sobe, narisane od mizarjev.

b) Mizarji so komponirali: Intarzijo v laški renesanci za pravokotno namizno pločo, opravo šolske sobe, dvokrila vrata s simsom na vrhu, z izdolbenim obojem in umetnim opažem, strop, opravo risalne sobe, bogata dvokrila vrata, opravo za pisarno in sicer pisalno mizo, omaro za akte in stojni pult, opravo za otroško sobo, sestoječo iz posteljice, zofe, mizice za igranje, klopi, stola, umivalne mize, omare za igrače in za obleko, opravo za spalno sobo.

Učenci mizarskega oddelka IV. letnika so napravili s svojim učiteljem E. Cigojem izlet v Kranj, kjer so še jedenkrat proučili vrata in strop v tako zvani „Hiši mejnih grofov“ ter z detajli spopolnili svoje lanske risbe. Strop je učitelj E. Cigoj narisal na kamen, in dotični odtisek je artistiška priloga letošnjemu „Izvestju“.

Koncem šolskega leta so ogledali učenci III. in IV. letnika strojne naprave tukajšnje c. kr. tobačne fabrike in vzorno tvornico c. kr. dvornega zvonarja A. Samasse. Načelnika, oziroma lastnika imenovanih zavodov sta drage volje dovolila ogledovanje.

Učitelj risanja na strokovni šoli za lesno industrijo v Grulichu na severnem Češkem, Josip Krainer, je bil v jednaki lastnosti premeščen v Ljubljano. Svojo tukajšnjo službo je nastopil dne 9. oktobra 1893. I. — Strokovni učitelj Josip Vesel je bil povišan v IX. dijetni razred in dosedanji delovodja E. Cigoj imenovan definitivnim strokovnim učiteljem X. dijetnega razreda. — Na Dunaji bivajoči akademiški kipar A. Gangl je od dne 1. septembra t. l. dalje poklican za strokovnega učitelja figuralne plastike.

Izmed zasebnih del, katera so zvršile učne moči v interesu jednega ali drugega zavoda, omenjamo nastopnih:

Poročevalec je narisal načrte za lepotično železno streho, namenjeno samostanu v Škofji Loki, in za gostilniško verando iz kovanega železa; oboje je izvedel ključavničar J. Gašperin v Loki; naredil je osnutke za nagrobno omrežje in napravil dokaj skic in detajlov za umetno vezenje in šivanje čipek, med temi risbe za cerkveno bandero, vezeno v svili in zlatu, za bogat velum v zlatu in za antipendij v svili in zlatu.

Strokovni učitelj E. Cigoj je skiciral in detajliral cerkveno klop, narisal več osnutkov za lepotična omrežja po naročilu tukajšnje ključarske tvrdke, izdelal načrt za hišna vrata, konzolno mizo in stensko omarico, narisal in detajliral velik cerkven lesteneč, izdelan v zlati bronci, napravil je skice za diplom častnega meščanstva in narisal na kamen prilogo letošnjemu „Izvestju“.

Strokovni učitelj C. Mis je napravil črteže renesanškega oltarja za podružnico Sv. Andreja pri Moravčah, omaro za zakristijo farne cerkve na Vrhpolji, omaro za orglje in tabernakelj za farno cerkev na Vačah, omaro

krstnega kamena za trnovsko cerkev v Ljubljani; narisal železno omrežje za ta krstni kamen, tabernakelj za frančiškansko cerkev v Ljubljani. Na kamen je narisal za „Ljubljanski Zvon“ dve prilogi o ornamentih slovanskih vezenin, komponiral nagroben spomenik in spominsko pločo ter izdelal razne okvire v lesu.

Strokovni učitelj J. Springer je komponiral in detajliral bogato izrezljano mizo in primerne stole, narisal kaseto, razne okvire, konzole itd. ter modeliral kotlič za blagoslovljeno vodo, držalo za brisalke itd.

Delovodja J. Stirn je narisal razne okvire in jih deloma sam zvršil, napravil je stensko omarico v bogati narezni tehniki in pozlačenji; končno je detajliral razne objekte, katere so stružili njegovi učenci.

Na konci šolskega leta so nastopni učenci IV. letnika dobili odhodna izpričevala, in sicer stavbinska in pohištena mizarja: Perko Jos., Smole Ignac.; strugar: Novak Alojzij; rezbarji: Čemažar F., Kankelj Jos., Pleteršek Jos.

(Konec sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Železnice. Koncem 1. pol leta letos je v Avstriji bilo 395 kilometrov železnic v delu in je pri njih delalo 36.031 ljudi.

Velik most. Sedaj se misli na to, da bi se otok Cejlon zvezal z Indijo. To seveda ne bode lahko. Četudi se porabijo nekateri manjši vmes ležeči otoki, bode most vendar 25.000 kilometrov dolg. Sedaj ladije preiskujejo globokost morja in še le po teh preiskavah, bode mogoče preračunati, koliko bi tak most stal.

Odstranitev starih oljnatih in lakovnih prevlak. Zmešaj 2 dela amonjaka z jednim delom terpetinovega olja. S tem se namažejo stvari in potem se dajo z lesa odpraviti stare prevlake, ne da bi se kaj les poškodoval.

Kmetijstvo.

Črtice o kmetijski kemiji.

V o d a.

(Dalje.)

V gorkih krajih, kodar vlečejo vetrovi v velikih pravilnostih, tudi mnogo pravilnejše dežuje nego pri nas. Navadno dežuje nekaj mesecev, kadar stoji solnce najnižje, potem pa zopet več mesecev ni nobenega dežja. V deževnem času vse grozno bujno raste, v vročem se pa posuši, nekatere živali spe, kakor pri nas po leti. V ozkem pasu blizu polutnika, kjer se srečavata severni in južni tako imenovani pasatni veter, pa ni tako pravilnega deževanja, temveč je skoro vsak dan nekaj časa vihar s hudim dežjem.

Naši čitatelji že vedo, da izhlapienje pospešuje ohlajenje. Po noči že tako zemlja zgublja svojo gorkoto, in izhlapienje pa pripomore, da temperatura pade pod 0°, to je da začne zmrzovati. V Bengaliji je že tako gorško, da zunaj voda nikdar ne zmrzne. Prebivalci pa vendar znajo napraviti umeten led.

Skopljejo si jame, v katere polože precej na debelo slame. Na to slamo postavijo plitve posode z vodo. V jasnih nočeh voda zgublja hitro gorkoto, izhlapienje ohlajenje še pospešuje. Iz zemlje pa voda gorkote ne dobiva, ker jo slama zadržuje in v posodi se naredi led. Seveda tako ohlajenje je pač mogoče le v krajih, kjer je izhlapienje zaradi suhega zraka močno.

V naših krajih se večkrat tudi po naravnem potu spodnje zračne plasti ohlade pod 0° in tedaj se voda ne izločuje iz zraka več v podobi kapljic, temveč v trdi podobi, to je dela se slana. Če imamo gosto meglo pri temperaturi pod ničlo, se po drevesih dela ivje.

Včasih se po drevesih toliko ivja nabere, da ga veje ne morejo več nositi in se lomijo. Slane napravijo jako mnogo škode pri sadežih na polji pomladi in jeseni. Skušnje uče, da slane rajši nastopajo ob suhem zraku, nego ob vlažnem. Pri vlažnem zraku izhlapienje ni tako močno, torej rastline in zemlja ne zgublajo toliko gorkote in poleg tega pa vlažen zrak toploto tudi močno zadržuje. Slane se posebno seveda boje vrtnarji in zaradi tega večkrat grede po noči pokrivajo s slamo. V nekaterih krajih v mrzlih nočeh zlasti v vinogradih kurijo take stvari, ki dajo mnogo dima. Ta dim se vleže in toliko zadržuje gorkoto, da potem ni slane.

Po zimi gre namesto dežja sneg. Sneg nastaja če se vodna para v oblakih zgoščava pri temperaturi pod ničlo. Snežinke so podobne zvezdicam in obstoje iz majhnih belih kristalov.

V vročih krajih ljudje snega ne poznajo, ondu je le na nekaterih maloštevilnih jako visocih gorah. Stanley je potujoč po Afriki se prepričal, da zamorci nimajo nobenega pojma o tem, kaj je sneg. Visoka gora Revenzori je na vrhu zares s snegom pokrita. Zamorci so pač od daleč ogledali ta sneg, ali so vsi mislili, da je gora pokrita s kako belo kovino.

Pri nas navadno gre sneg pri zmernem mrazu in zaradi tega celo nekateri mislijo, da pri hudem mrazu ne more iti sneg. To mnenje je povsem napačno. V Rusiji večkrat gre sneg pri — 20°. Seveda je treba, da je dovolj vlažnosti. V Jakucku v Sibiriji je šel že sneg pri groznem mrazu 46° pod ničlo. Ker sneg ostane ležati, je naravno, da se ga včasih nabere jako debela plast. V nekaterih krajih ga pa veter nanese po več metrov visoko. L. 1890. je v Siera Newada v Ameriki ob železnici nanoslo po sedem metrov snega in brzozavni koli se niso nič videli iz njega. Posebno hudo s snegom mede po južni Rusiji, kjer so velike planjave in veter svobodno vleče. Tu navadno veter sneg valovito nameče, tako, da je površina podobna razburkanemu morju.

Sneg je ložji nego voda, da tudi ložji kakor led. Njegova teža je pa vendar jako različna. Včasih je le 6, včasih pa celo 34 ložji, kakor voda. Sneg, ki gre v hudem mrazu je lahnejši, nego sneg, ki pada ob gorkejšem vremenu.

Sneg pa ne ostane dolgo tak, kakor pade. Izhlapienje in tajanje od solčne gorkote ga kmalu premeni. Po

Italija. — Obsedno stanje na Siciliji so odpravili, toda ubogo ljudstvo ni s tem veliko pridobilo. Peščica bogatih posestnikov, katerih pravcati sužnji so ostali stanovniki na Siciliji, izsesavali bodo nadalje uboge trpine. Vlada je sicer že izprožila misel, da naj bi se zemljišča razdelila in bi tako postal vsak kmet samosvoj gospodar, toda veliki posestniki se taki razdelitvi upirajo. Z ozirom na to, da so krivičnosti v Italiji že na dnevnem redu, je verjetno, da se bo vlada na ljubo velikim posestnikom umaknila s svojim predlogom. Da bi nesrečne Sicilijane kralj vsaj nekoliko pomiril, je pomilostil malone za vso kaznen one, ki so bili obsojeni zaradi izgrediv. Tudi je kralj odredil, da se njegov sin in prestolonaslednik princ Viktor Emanuel preseli v Palermo, kar so Sicilijani tako želeli. Princ prevzame v Palermu poveljstvo edne divizije pehote

Bolgarija. — Sedma obletnica, odkar je zasedel Koburžan bolgarski prestol, višila se je dne 14. t. m. v Sofiji jako sijajno. Obhajale so se tem povodom razne slavnosti in veselice, mesto pa je bilo na večer razsvetljeno. Knez je pomilostil več navadnih hudodelcev in vse politične obsojence, ni pa pomilostil Kasavelova, ki ni hotel prositi za pomiloščenje. — O položaji mej Rusijo in Bolgarijo pišejo vedno listi, i to ruski in bolgarski. Eni vedo povedati, da je sporazumljenje lahka stvar, drugi zopet zatrjujejo, da se sporazumljenje ne bo dalo dovršiti, dokler vlada v Bolgariji Koburžan in v Rusiji car Aleksander III. Naj bo to ali ono, gotovo je, da so nespozumljenja krivi na obeh straneh faktorji, ki hrepene vedno le po lastnem dobičku. — V ministerstvu samem pojavilo se je neko nespozumljenje. Lahko je mogoče, da se vresničijo Stambulove trditve, da sedanja vlada ni mogoča dolgo se obdržati.

Belgija. — Meseca oktobra se vrše volitve v poslansko zbornico. Pripravljajo se vse za te volitve, pri katerih na podlagi občne volilne pravice prvokrat stopijo v volilni boj tudi delavci, ki bodo najbrže imeli tudi odločilno besedo. Zaradi tega se vse stranke potegujejo za njihove glasove. Konservativci in liberalci hočejo delavsko stranko za se pridobiti. Delavci vedoči, da so odločilni, postali so prevzetni in se nočejo meniti za nobeno stranko temveč hočejo samostojno stopiti v volilni boj. Liberalci bodo najbrže popolnoma propali pri volitvah, ker sami brez delavcev (socijalistov) ne morejo prodreti. Konservativci dobili bodo bržkone večino v zbornici.

Azija. — O kitajsko-japonski vojski prihajajo toli negotova poročila, da se ne more jasno vedeti, v kakem tiru je cela zadeva. Poročila vedo povedati o uspehih Japoncev, zopet druga pa o sigurnosti Kitajcev, katerim Japonci ne morejo blizu. Gotovo je, da so Japonci že parkrat natepli posamezne oddelke kitajske vojske, toda gotovo je pa tudi, da so te zmage le mimo idoče in brez posebnega pomena z ozirom na prostrano kraljestvo Kitajsko. Tega ne bode Japoncem lahko moč vso si podjarmiti; Japonci bodo že opešali, dočim velika Kitajska še velike izgube ne bo imela. — Japonci so močno vneti za vojno in razljuteni nad Kitajci. Japonska vlada vzame 50 milijonov dolarjev na posodo. Posojilo japonski kapitalisti mnogobrojno in navdušeno podpisujejo.

Obrtnija.

Obrtni strokovni šoli v Ljubljani.

(Konec.)

Na strokovni šoli za lesno obrt učili so se sledeči predmeti: veronauk, nemščina, slovenščina, računstvo, geometrija, mehanika in elementarno strojeslovje, tehnologija lesa, obrtno knjigovodstvo, poslovni sestavki, arhitekton-

sko oblikoslovje, elementarno prosto risanje, geometriško risanje, projekt risanje in nauk o sencah, prosto risanje po modelih, strokovno risanje, modeliranje, tehnična dovrševalna dela, lepopisje in praktičen pouk.

Šolo za obdelovanje lesa je pohajalo koncem leta 46 rednih učencev, 7 hospitantov, v javno risarsko šolo je pa bilo vpisanih 50 učencev. Izmej rednih učencev je bil pri 37 vspeh dovoljen, 2 nepovoljen, 4 imajo ponavljalni izpit, 3 niso klasificirani. Po maternem jeziku je bilo ob začetku leta 49 Slovencev in 2 Nemca, hospitantje so pa bili sami Slovenci.

Visoko c. kr. naučno ministerstvo je z ukazom z dne 30. maja 1894., št. 1650, javilo vodstvu strokovne šole za umetno vezenje in šivanje čipek, da je v principu zadovoljno z otvoritvijo posebnega ateljeja za absolventinje zavoda. Na tretji in zadnji letnik se ima namreč priklopiti posebni oddelek, ki bode dal absolventinjam priliko, vežbati se na večjih naročenih delih in jim olajševal prestop v samostojno, praktiško delovanje. Tak atelje bode ustrezal že večkrat izraženim željam ter bode dajal strokovne šole namenom primerno dovršitev.

Asistentinjo Terezijo Wennig je visoko naučno ministerstvo imenovalo za strokovno učiteljico od 1. jan. 1894. dalje ter ji izročilo samostojni pouk v II. letniku.

Učne moči so v interesu zavoda izdelale same, kakor tudi s pomočjo spretnejših učenk marsikako delo, s katerim so pospeševale namene šole. Tu naj bodo omenjena nastopna privatna dela:

Strokovna učiteljica Ivana Föderl je izdelala mnogo monogramov v zlatem in belem vezenji, naredila več šivanih čipek, izvršila dva mašna plašča, antependij in cerkveno bandero, poslednje deloma s sodelovanje M. Hlavke.

Strokovna učiteljica M. Hlavka je dovršila več cerkvenih paramentov v zlatem vezenji in preskrbela potrebne risbe za dela III. letnika.

Strokovna učiteljica Terezija Wennig je napravila razne vezenine, med temi velik pečni zastor in velum v bogati zlati tehniki.

Učitelj risanja I. Zeplichal je napravil risbe raznih grbov in jednega vzornega prtiča za pouk v III. letniku, risal razne ornamente za praktiški pouk v I. letniku, izumil za stolno cerkev v Ljubljani sliki za oltarni prt: „Abrama blagoslovi Melhizedek“ in „Izaka žrtvovanje“ (zvršila ji je domača umetna vezilja gspdc. Fr. Suhadolec); dalje je izumil in narisal nabožno-simboliško sliko, vpadablajoča staro in novo zavezo.

Učiteljice so bile vrhu tega napravile dne 9., 10. in 11. decembra 1893. privatno izložbo svojih del in del nekdanjih svojih učenk. Vodstvo jim je v ta namen prepustilo šolsko risalno dvorano. Mnogoštevilne objekte cerkvenega in posvetnega umetnega vezenja in šivanja čipek je ogledalo veliko občinstva.

Končno je omeniti na tem mestu, da je bila učenka Czerny Adela na svetovni razstavi v Čikagu premijirana za jedno svojih del. Razstavila je namreč pečni zastor v slikanji z iglo, katerega je naredila na šoli. Odlikoval

se je ta objekt po točni risbi in ugodno ubranih barvah, po brezhibnem delu in umetniškem shvatenji.

Koncem šolskega leta so dobile naslednje učenke III. letnika odhodna izpričevala: Arko Ema, Fermantin Terezija, Hoffmann Viktorija, Knez Marija, Lindtner Martina, Pirc Ana, Rus Pavla.

Učila so se sledeči predmeti: Elementarno risanje, strokovno risanje, prenašanje vzorov, rezanje oblik, krojno risanje, veronauk, nemščina, slovenščina, računstvo, knjigovodstvo, umetno vezenje, šivanje čipek.

V oddelkih za umetno vezenje se je učilo: Holbeinova tehnika, jednakostranski križasti in pločast vbod, raznovrstno vozlanje in pramanje, kitasti in čopasti vbod, perzijsko à-journo delo, rdeče vezenje, tamburovanje, jednostavno belo vezenje, arabska in janinska tehnika, fino belo vezenje, broderie d'Espagne, kineško dvostransko pločasto vezenje, aplikacija, zlato vezenje, japonsko in kineško pločasto vezenje in eventualno druge orijentalne tehnike, izvrševanje raznih del umetnega vezenja, punto tirato (nitkana čipka), punto tagliato (rezana čipka), vzorni prtiči za čipkaste vbode, filigranska čipka, filet-guipure, point-lace, point-gaze, reticella-čipka, filet antique, izvrševanje raznih šivanih čipkastih del, point de Venise, Rosalina, izvrševanje raznih šivanih čipkastih del.

Raznih učenk je bilo koncem leta 29, hospitantinj pa 22. 24 jih je izdelalo s povoljnim uspehom, 2 nepovoljni in 3 so ostale neizprašane. V začetku leta je mej rednimi učenkami bilo 32 Slovenk in 3 Nemke, mej hospitantinjami pa 12 Slovenk in 8 Nemk, 1 Poljakinja in 1 Lahinja.

Šolsko leto 1894/95. se prične dne 18. septembra 1894. s slovesno službo božjo.

Redni učenci in učenke, ki hočejo vstopiti v šolo, naj se v spremstvu svojih roditeljev ali njih namestnikov zglase pri podpisnem raznateljstvu dne 16. sept. (od 9. do 11. ure zjutraj) ali pa 17. sept. (od 9. do 12. ure zjutraj ali od 3. do 6. ure popoldne). S seboj jim je prnesti odpustnico ljudske šole in dokaz, da so dovršili 14. leto svoje dobe. Roditelji, oziroma njih namestniki, se morajo tudi izreči, da bode vpisani učenec (oziroma učenka) po moči obiskoval strokovno šolo vso učno dobo.

Učenci in učenke, ki so že hodili v ta zavod, morajo se dne 17. sept. javiti s poslednjim letnim izpričevalom; frekventantje, stopajoči v II. letnik, morajo mimo tega prnesti potrdilo svojih roditeljev, oziroma njih namestnikov, da so le-ti zadovoljni s poklicem, katerega si je izvolil učenec (strugarstvo, rezbarstvo, figuralno podobarstvo, stavbinsko in pahišno mizarstvo.)

Izredni učenci in učenke (hospitantje) se takisto vpišujejo dne 17. sept., potem pa tudi med šolskim letom, kolikor je namreč še prostora.

Oddelek za pletenje košaric se bode otvoril dne 1. okt. 1894. Obiskujejo ga lahko moški in ženski učenci. Pouk v tem oddelku traja za sedaj jedno leto.

Oglasila za vstop v oddelek za pletenje košaric se vzprejemajo do dne 29. septembra 1894.

Obrtnijske raznoterosti.

Trgovski muzej v Oseku. Oseška trgovska in obrtna zbornica je sklenila, da dohodke svoje v bodočih letih porabi za osnovo obrtnega in trgovskega društva.

Pranje volnenih stvari. S pranjem volnenih stvari je težava. Rade se skrčijo, zgube lesk in barvo. Sedaj ga ni načina, o katerem bi se moglo reči, da zadošča vsem zahtevam. Priporoča se pa, da je lug za tako pranje jako vroč. Da se umazanost in pot popolnoma iz spodnjih jopičev odpravi, vzame se milina raztoplina, kateri se primeša nekoliko salmijaka. Za belenje volnatih stvari je najbolj milina raztoplina, kateri se pridene nekaj boraksa. Da se ne skrčijo, naj se volnene stvari denejo mej mehke rjuhe in dobro zmungajo. Na solncu se take stvari ne smejo nikdar sušiti. Najbolje je, če se suše na zraku, kjer je lahek preprih.

Črtice o kmetijski kemiji.

(Dalje.)

P r s t.

Poleg vode in zraka je najglavnejši pogoj za rast rastlin, torej za vspevanje kmetijstva, prst. Kmetovalec mora torej poznati prst svojega posestva. Razni sadeži ne vspevajo na vsaki prsti. Po kakovosti prsti je pa treba uravnavati tudi gnojenje. Da je prst velike važnosti za kmetijstvo, to že iz skušnje vedo kmetovalci od pamti-veka, natančneje preiskave v tem oziru so se pa vendar delale še le v novejšem času, ko se je bolj razvila kemija. V starih časih so nekateri možje mislili, da je prst le stališče za rastline, da je po njih hrana več del voda. Tega mnenja so pa pač bili bolj razni teoretiki, nego praktični kmetovalci, ki so gotovo po skušnjah sodili, da vse ne izraste iz vode in da prst sama mora tudi dajati redilnih snovij. Seveda popolnoma jasni pa niso bili ljudje o tem, dokler se ni poznal vpliv gnoja. Ker zemlja ni bila izsesana sploh niso gnojili.

Bernard Palissy (1499.) je prvi spoznal, da so raztopljne zemeljske prsti merodajne za rodovitnost. Seveda katere, tega on pri tedanjem kemičnem znanji ni mogel določiti. Štirideset let pozneje je Jethro Tull se izrekel, da je rastlinska hrana fino zdrobljena prst. Mnenja obeh so približno prava in se prav za prav skladata. Rastline dobivajo iz zemlje jedino raztopljene tvarine, ali po skušnjah so raztopljne prav za prav le v vodi zdrobljene snovi, seveda tako fino zdrobljene ali razdeljene, da bi jih z nobenim mehničnim sredstvom tako fino razdeliti ne bilo moč.

Slavni kmetijski učenjak Thaer je učil pred dobrim petdesetimi leti, da je črna prst redilna za rastline. Po njegovem mnenji je v vsaki prsti več ali manj primešane te prsti in od tega je odvisna manjša ali večja njena rodovitnost. Sprengel je pa prvi nekaj let pozneje se izrekel, da v rastlini ne more biti ničesa, kar prej ni bilo v zemlji in učil važnost rudniških delov za rastlinstvo. Slavni kemik Liebig je pa mislil, da rastline vse stvari,